
Protokoll nr4 fört vid äldrenämndens sammanträde

Tidpunkt:

Tisdagen 20 april 2021 kl. 16:00 – 16:25

Plats:

Bråvallasalen, Stadshuset, plan 1

Paragrafer: §§1-17, omedelbart justerade § 10.

Dag för justering: 2021-04-23

Erik Slottnér (KD)
ordförande

Mirja Räihä (S)
vice ordförande

Närvarande:
Se sid 2 i protokollet

Ledamöter:

Erik Slottnér (KD), ordförande
Mirja Räihä (S), vice ordförande
Yvonne Fernell-Ingelström (M)
Anette Hellström (M)
Georg Lagerberg (M)
Ulla Wihlman (MP)
Vakant (C)
Felix Finnveden (S)
Lisa Ahlstrand (S)
Robert Mjörnberg (V)
Inger Gretzer Qvick (V)
Leif Söderström (SD)

Ersättare:

Christina Huss (M)
Inger Akalla (M)
Lisbeth Crabo Ljungman (M)
Truls Ljungström (M)
Paulina Draganja (L) §§7-17
Anna Kers Hagberg (MP)
Anna Simon-Karlsson (C)
Bengt-Olov Tengmark (S)
Melisa Guner (S)
Vakant (S)
Elisabeth Persson Grip (V)
Hanna Egeltoft (V)
Göran Ek (SD)

Förhinder:

Abit Dundar (L)

Tjänstgörande:

Christina Huss (M) §§ 1-6 för Abit Dundar (L)
Paulina Draganja (L) §§ 7-17 för Abit Dundar (L)
Anna Simon-Karlsson (C)

Närvarande tjänstemän:

Förvaltningschef Patric Rylander, avdelningscheferna Raili Karlsson, Susanne Brinkenberg och Kicki Elofsson, biträdande avdelningschef Linda Hamnes, enhetschef Carl Smitterberg samt nämndsekreterare Gina Löf.

I sammanträdet deltog även borgarrådssekreterarna Mejke Runström, Fredrik Bergström och Karin Vaghult.

§ 1. Närvarande

Ordföranden Erik Slottner (KD) öppnade sammanträdet.
Ledamöter och ersättares närvaro noterades.

§ 2. Val av justerare

Ordföranden Erik Slottner (KD) valdes att tillsammans med
vice ordföranden Mirja Räihä (S) justera protokollet.

§ 3. Anmälan av protokollsjustering ÄN 3/2021-03-23

Äldrenämndens protokoll från 2021-03-23 anmäldes.

Äldrenämndens beslut
Ärendet läggs till handlingarna

§ 4. Anmälan av övriga frågor samt fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

§ 5. Inkomna skrivelser från nämndens ledamöter och ersättare

Inga skrivelser anmäldes.

§ 6. Förvaltningschefens information/presentation

Förvaltningschefen Patric Rylander informerade om nuläget
kring covid-19 samt presenterade ärende 9 på
föredragningslistan Underlag för budget 2022 med inriktning
2023 och 2024 för Äldrenämnden.

§ 7. Remiss av Rekommendation, överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet - munhälsa

Dnr ALD 2021/91

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-03-01.

Kommunstyrelsen har remitterat överenskommelsen ”om samverkan vid uppsökande verksamhet - munhälsa”, för yttrande bland annat till äldrenämnden. Den reviderade överenskommelsen innebär att vissa delar har omarbetats, uppdaterats och förtydligats, men revideringen har inte lett till någon betydande förändring.

Äldreförvaltningen vill framhålla vikten av att denna överenskommelse sedan 2012 har omarbetats, uppdaterats och förtydligats. Att förebygga ohälsa i munnen är en viktig hälsoinsats för äldre. Munhälsan är central för välbefinnande och hälsa. En förbättrad munhygien/tandvård ökar livskvaliteten för äldre.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet ser mycket positivt på att personer med ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser har rätt till uppsökande tandvård, avgiftsfri munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Avsaknad av tänder eller ohälsa i munnen korrelerar ofta med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och innebär ett stort lidande för individen i form av talproblem, svårighet att skratta och le samt

att det kan vara stigmatiserande och påverka självkänslan. Dessutom har en sviktande munhälsa stor påverkan på den enskilde äldre personens förmåga att ta till sig näring på ett tillräckligt vis, och för den delen också att finna glädjen till att äta.

Vänsterpartiet har inget att erinra vad gäller samverkans-överenskommelsens syfte om att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan region och kommun i den angelägna frågan om uppsökande tandvård och god munhälsa. Men vi vill påminna om att den stora delen av det förebyggande arbetet för god munhälsa utgörs av daglig munvård, vilket ofta utförs av vård- och omsorgspersonal. Den blågröna majoritetens nedskärningar inom äldreomsorgens beställarenhet har lett till att den beviljade tiden för personlig hygien och morgon- och kvällsrutiner är alldeles för snål. Det ger inte personalen rätt förutsättningar för att kunna utföra god munvård dagligdags. Vänsterpartiet tror dessutom att kunskapen om rätten till uppsökande tandvård och vikten av förebyggande munvård måste öka på äldreomsorgens bistånds- och utförarenheter för att målgruppen ska kunna identifieras och få sina rättigheter tillgodosedda.

§ 8. Skrivelse angående processen när särskilt boende väljer aktör för läkarinsatser, om avtalens längd och om de är likalydande samt hur långa avtalstiderna är

Dnr ALD 2021/33

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-03-05.

Robert Mjörnberg (V) har lämnat en skrivelse till äldrenämnden med frågeställningen om hur processen går till när man väljer aktör för läkarinsatser för respektive särskilt boende (SÄBO).

Region Stockholms avtal gällande läkarinsatser i SÄBO är upphandlat enligt lagen om valfrihetssystem (LOV). Aktuell utförare väljer vilken läkarorganisation de vill ha på respektive SÄBO. Den enskilde som flyttar in på boendet väljer om

personen vill ha läkarorganisationen på boendet eller behålla sin husläkare. De som vistas på korttidsboende behåller sin husläkare men under vistelsen är det läkaren på boendet som utför läkaruppdraget. Regionens upphandlade vårdgivare (läkarorganisationen) har en uppsägningstid på sex månader och Regionen har tolv månader. Kommunens vårdgivare har möjlighet att byta utförare av läkarinsatser efter överenskommelse.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Vi i Vänsterpartiet har önskat insyn i upphandlingen av hälso- och sjukvård för våra äldre på SÄBO. Vi finner vår första fråga om valet av aktör delvis besvarad genom de specificerade krav för läkarinsatser på särskilda boenden som finns uppställda i ”Förfrågningsunderlag enligt LOV vårdval Läkarinsatser i särskilt boende för äldre”.

Vi finner inte vår andra fråga angående avtalets utformning beroende på antal boende eller kategori av boende besvarad. I förfrågningsunderlaget specificeras inte den tidsåtgång som läkare förväntas behöva för att genomföra sitt uppdrag, vare sig i förhållande till antal personer eller till typ av särskilt boende. Bland läkare har det hävdats att tilldelad tid för uppdraget på äldreboenden varit otillräcklig och att nationella minimikrav bör ställas. Läkarinsatser enligt den specifika uppdragsbeskrivningen stämmer inte med den verklighet om bristande närvaro av läkare som beskrivits av media, anhöriga, personal och senare i granskning av IVO under pandemin. Äldrenämnden blev under våren 2020 inte uppmärksammas på dessa brister i rapporter från förvaltningen. Även om pandemi inneburit extraordinära förhållanden visade 2019 års öppna jämförelser från Stockholm Stad att endast 37 % av personer 65 år och äldre på särskilda boenden hade uppgivit att det var det mycket eller ganska lätt att få kontakt med läkare, sjuksköterska och boendepersonal vid behov(frågan var då inte specificerad för enbart läkare).

Det framgår inte heller av förfrågningsunderlaget skillnader i krav på läkarinsatser på somatiskt inriktade respektive demensboende. Det anges att läkare i verksamheten ska vara specialist inom geriatrik eller allmänmedicin och vårdgivaren ska ha geriatriker inom avtalets uppdrag för att möjliggöra handledning då läkaren är specialist i allmänmedicin. Det ställs ett krav att medicinskt ansvarig läkare ska ha minst 3 års klinisk erfarenhet som specialist inom specialiteten geriatrik men det saknas information om var i organisationen vederbörande finns – övergripande eller på varje boende?

Med anledning av att flera myndighetsrapporter påvisat brister i vården och omsorgen om äldre under coronapandemin har regeringen har lämnat ett uppdrag till utredning av ”En äldreomsorgslag Kommittédirektiv 2020:142”. Utredaren ska föreslå en ändamålsenlig reglering och lämna de förslag som krävs för att reglera tillgången till medicinsk kompetens i särskilt boende samt för hemsjukvården. Regeringen bedömer att det kommer att krävas en större och mer direkt tillgång till sjuksköterskor och läkare i kommunal hälso- och sjukvård, såväl för äldre på särskilt boende som för äldre i ordinärt boende.

I väntan på en äldreomsorgslag anser vi att åtgärder bör vidtas för insyn och kvalitetsförbättring av läkarinsatser på äldreboenden. För att kunna ställa krav och behovsbedömning av regionens läkarinsatser på de särskilda boendena behövs medicinsk kompetens. IVO har även uppmärksammat att det saknas övergripande medicinskt ansvar för och kontroll av kommunens hälso- och sjukvård. Till läkarförbundets fullmäktigemöte november 2020 inkom tre motioner om krav på funktionen överordnad medicinskt ansvarig läkare inom kommunerna och där beslutades att Läkarförbundet ska verka för inrättande av medicinskt *ledningsansvarig* läkare i varje kommun.

Vi välkomnar därför förslaget från Erik Slottnér att anställa en ”läkarstrateg” inom förvaltningen. Prioriterat för uppdraget bör vara att se över avtalen med regionen avseende kraven på läkarnärvaron på särskilda boendena inklusive läkarinsatser i lokala kontinuitetsplaner samt i teamarbetet på boendena. Vidare att tillgodose att utformningen av förfrågningsunderlagen för såväl somatiskt som demensboende fyller krav i enlighet vård enligt vetenskap och beprövad

erfarenhet. Eftersom äldrenämndens årsrapporter redovisar enbart kvalitetsobservationer angående omvårdnadsåtgärder men saknar uppgifter om hur vården som ligger under regionens ansvar bedrivs bör strategiläkaren ges insyn i läkarinsatserna för att följa upp avtalen och även redovisa dessa i årsrapporter för äldrenämnden.

Dessutom bör läkarstrategen ha ett övergripande medicinskt ansvar för kvalitetssäkring av den kommunala hälso- och sjukvården genom att utveckla kvalitetsarbetet för den sjukvård som bedrivs på särskilda boenden, dagverksamheter och kommunala omsorgen i eget boende. Detta arbete bör ske i samarbete med medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) och därutöver fungera som stöd för MAS och MAR. Slutligen bör medicinskt *ledningsansvarige* läkaren (varför inte kalla vederbörande MAL) adjungeras till krisledningsnämnden i medicinska kriser.

§ 9. Underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024 för äldrenämnden

Dnr ALD 2021/111

Äldrenämndens beslut

Förvaltningens förslag till budgetunderlag för år 2022 med inriktning för 2023 och 2024 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-03-25.

Under respektive inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
 - En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
 - En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden
- anges de strategiska satsningarna i punktform för hur nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden 2022-2024.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Mirja Räihä m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

I ljuset av pandemin har de politiska skiljelinjerna blivit än mer tydliga. Efter det här året, med stor smittspridning och många döda på våra äldreboenden, borde den nuvarande majoriteten tagit till sig vikten av att ha trygga anställningar.

Coronakommissionen har i sitt betänkande om äldreomsorgen konstaterat att överdödligheten inom Stockholms äldreomsorg var betydligt högre än vad den var i andra regioner, också sådana med motsvarande grad av samhällssmitta.

Kommissionen pekar ut ett antal faktorer som avgörande och som är relevanta för Stockholms äldreomsorg. Bland dessa märks den höga graden av tillfälliga anställningar, den, till följd av en långtgående privatisering, fragmentiserade organisationen och den bristande medicinska kompetensen. Men trots detta saknar den borgerliga majoriteten helt konkreta förslag för att öka andelen fasta anställningar och minska visstidsanställningarna. Att hävda att man vidtar alla medel för att ge personalen förutsättningar att bedriva en patientsäker omsorg är i avsaknad av högre ambitioner för personalen direkt felaktigt. Trygga anställningar och schyssta arbetsvillkor är en central förutsättning för en god kvalitet och trygghet.

Under den förra mandatperioden genomförde vi i den nuvarande oppositionen flera åtgärder för att förbättra arbetsvillkoren inom äldreomsorgen och för att höja kvaliteten för de äldre. Det är uppenbart att mycket mer behöver göras. När det kommer till att skydda människor från smitta är vi beredda att gå längre än den borgerliga majoriteten visat sig vara.

Det krävs en politisk vilja för att förändra arbetsförhållandena inom äldreomsorgen, ge personalen organisatoriska och tidsmässiga förutsättningar att ge en individanpassad omsorg, höja statusen på yrket och skapa förutsättningar för att vilja och orka arbeta kvar.

Hemtjänst

Kommunikationen mellan staden och utförarna måste säkerställas och kanaler för att regelbundet sprida och inhämta information måste finnas. Kraven på att utförarna tillhandahåller och har lager med tillämplig skyddsutrustning samt tillhandahåller och tvättar arbetskläder måste skärpas och följas upp. För att kunna följa de basala hygienrutinerna måste förvaring av skyddsutrustning, handtvål, handsprit och pappershanddukar säkerställas hos den enskilde hemtjänsttagaren.

Personalen behöver få bättre förutsättningar för att vilja och kunna arbeta kvar, inte minst då vi de närmaste åren kommer att få betydligt fler äldre som behöver äldreomsorg. Vi har lagt flera förslag för att öka anställningstryggheten och vi hoppas att dessa kan ses med andra ögon efter denna tid. Den orimligt höga andelen timanställda inom äldreomsorgen måste minska. Ur smittskyddssynpunkt är detta avgörande.

Istället för att heltid ska vara norm, AVA-anställningar undvikas och timanställningar likaså, utöver vad som krävs för att exempelvis täcka korttidsfrånvaro, ska utförare inom hemtjänsten nu endast eftersträva att de anställda erbjuds heltid och fast anställning. Detta behöver ändras. Bra arbetsvillkor och fasta anställningar på heltid är inte bara nyckelfaktorer när det gäller att kunna rekrytera utan också för att behålla medarbetares kompetens. En hög personalkontinuitet i verksamheterna bidrar i stor grad till att staden ska kunna bibehålla och utveckla en hög kvalitet i välfärden. Vi måste skapa förutsättningar för dem som redan arbetar inom vård och omsorg att vilja, orka och kunna arbeta kvar. Otrygga anställningar kommer varken leda till ett hållbart arbetsliv eller en högre kvalitet för den enskilde. Inte heller kommer fler händer att lockas till att vilja arbeta med vård och omsorg. Personalkontinuiteten har visat sig vara avgörande även i denna krissituation.

Att vara chef inom äldreomsorgen är ett tungt ansvar, där många redan innan pandemin haft en oerhört stor arbetsbörda. Det visar sig tydligt nu i stadsdelarna där personalen är utarbetad och där chefer måste hyras in för att klara den uppkomna situationen. Chefernas situation måste förbättras och deras förutsättningar behöver ändras för att ge dem möjlighet att klara sina uppdrag. Ett närvarande ledarskap är viktigt för

medarbetarna och vi vill att en översyn ska göras med det långsiktiga målet att antalet medarbetare per chef ska vara max 25 personer.

Grundbemanningen behöver öka, för att minska användningen av timanställningar, för att höja kvaliteten och för att förbättra arbetsmiljön. Vi vill se fler bemanningsenheter, med fast anställd heltidspersonal som ska kunna täcka upp då ordinarie personal är frånvarande, vilket kommer att underlätta kompetensutveckling och minska den administrativa bördan med att ringa in och introducera ny personal i verksamheten.

Särskilt boende

Bostadsbristen i Stockholm drabbar våra äldre hårt och staden behöver göra mer för att hålla nere byggkostnader och hyresnivåer. Ett första viktigt steg är att inte sälja ut hyresrätter med lägre hyror som skulle ha möjliggjort för äldre att flytta till en lägenhet.

Utgångspunkten i äldreboendeplaneringen behöver återgå till att 60 procent av platserna ska ha kommunen som huvudman. Det ger staden rådighet och möjlighet att möta behoven hos stadens äldre. Tillsammans med de platser staden köper in av privata aktörer, och som inte omfattas av äldreboendeplaneringen, uppstår då också en rimlig balans mellan privata och offentliga aktörer. Det är riskfyllt att, som den blågröna majoriteten nu gör, förutsätta att närmare 1900 platser, motsvarande 26 boenden fram till år 2040, kommer att tillkomma genom privat nyetablering. Att låta privata företag bygga och driva äldreboenden i den nu föreslagna utsträckningen är en osäker lösning som även riskerar att minska jämlikheten inom olika delar av staden. Tillgången på äldreboenden behöver säkras och med en större andel boenden i kommunal regi kan vi säkerställa rätt kompetens, goda anställningsvillkor och en god kvalitet. De senaste årens tvångsprivatiseringar visar att den borgerliga ledningen i realiteten prioriterar ned kvaliteten till förmån för en ökad andel privat verksamhet.

Lämpliga bostäder

Många äldre i vår stad bor i otillgängliga lägenheter utan hiss. Många av dem är ensamstående och blir socialt isolerade. En tillgänglighetsinventering visar vilka möjligheter som finns i beståndet samt var förbättringar, såsom hissinstallation, behöver göras. Med den vetskapen kan vi planera för och möta

de behov som finns i staden. Detta kommer medföra att äldres boende blir en del av den totala bostadsförsörjningen och därför kan integreras med andra åldersgrupper. Tillgänglighetsinventeringen ska göras i prioriterade bostadsområden där det har stor betydelse ur ett bostadsförsörjningsperspektiv att det blir fler hus med hiss. För att tillgodose behovet av ett tryggt och tillgängligt boende med social gemenskap för äldre utan stora hälso- och sjukvårdsbehov behöver stadens arbete med att bygga ut antalet seniorboenden att fortsätta, med målet att tillförsäkra den enskilde ett tryggt boende oavsett var man bor i staden. Stadens olika boendeformer för äldre har under de senaste åren blivit tydligare och det ska vara lätt att hitta ett tillgängligt boende som gör det möjligt att leva ett aktivt liv även när rörelseförmågan blir sämre. Äldrenämnden ska utreda behovet av seniorbostäder med målsättningen att kunna införa en seniorbostadsbostadsgaranti för alla över 65 år senast år 2030. Stadens nuvarande servicehusbestånd ska vara möjligt att anpassa eller hyra ut om efterfrågan och behov förändras. Äldrenämnden ska bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre i samverkan med Micasa Fastigheter i Stockholm AB, privata aktörer och stadsdelsnämnderna. Stadens boendeplan ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar med en målsättning till år 2040 på minst 12 000 bostäder för äldre, varav 5000 seniorbostäder, 2 400 vård- och omsorgsbostäder och 5 000 hyresrätter som är tillgänglighetsanpassade för äldre i ordinarie bestånd.

Nationella minoriteter

Det har länge varit svårt att få hemtjänst på finska och kommunen behöver ta sitt ansvar för att åtgärda detta och inte fortsätta förutsätta att marknaden kommer att lösa bristen. IVO har dragit in tillståndet för det enda företaget som har kunnat erbjuda hemtjänst på finska och det visar hur sårbart det kan bli när kommunen inte tar ansvar för en del grupper med speciella behov. Därför behöver staden utreda hur kommunala hemtjänstteam, som kan ansvara för hemtjänst för alla minoritetsgrupper, kan inrättas, förslagsvis kommunövergripande organiserat under Trygghetsjouren, eller i regionsgemensamma team. Att vara ett förvaltningsområde förpliktigar, trots valfrihetsmodeller har kommunen det yttersta ansvaret.

Utbildning och kompetensförsörjning

Grundutbildning och kompetensutveckling behövs för att omvårdnaden ska kunna bedrivas säkert och med hög kvalitet. Även ur kompetenssynpunkt är det viktigt att ha en stor andel fast anställd personal. När majoriteten vill se en ökad kompetens hos äldreomsorgens medarbetare samt att all tillsvidareanställd personal har goda språkkunskaper och grundutbildning gäller det i verkligheten långt ifrån alla som arbetar med de äldre. Inte heller blir målet om att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning ett särskilt omvälvande mål att nå, då äldreomsorgen till nära en fjärdedel bemannas av timanställda, vilket drabbar den enskilde direkt, som får en minskad personal-, tids- och omsorgskontinuitet.

Staden ska ta tillvara personalens språkkunskaper samt måste säkra medarbetarnas kunskaper i svenska för att vården och omsorgen ska kunna bedrivas på ett säkert sätt och ska därför erbjuda medarbetare inom vård och omsorg språkkurser i svenska vid behov. Äldre i Stockholm ska kunna känna en trygghet när vi höjer kvaliteten i omsorgen.

Tidigare har vi sett att kostnaderna för övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling blivit lägre än budgeterat. Anledningen till detta angavs vara dels att alla utbildningar inte varit fullbokade, dels att den personal som påbörjat utbildningar inte alltid har kunnat fullfölja dem. Ersättningen för vikarietäckning var dock betydligt lägre än budgeterat, vilket betyder att de som inte kunnat fullfölja sin utbildning har arbetat istället. Detta är oroande. För att nå målen om en ökad kompetens hos äldreomsorgens medarbetare med goda språkkunskaper och grundutbildning behöver vi ge verksamheterna de bästa förutsättningar vi kan och underlätta för personalen. Språkkunskaperna behöver underhållas även efter anställning.

Vi lever allt längre och hinner därför utveckla flera sjukdomar varför framtidens äldreboenden behöver vara flexibelt byggda för att både kunna ge den enskilde livsglädje och vård i större utsträckning. Digitalisering och välfärdsteknik kommer att utvecklas och underlätta för den enskilde och personalen, men samtidigt måste de arbetsmiljöproblem och risker digitaliseringen riskerar medföra kontinuerligt analyseras utifrån ett behovsperspektiv.

Förebyggande arbete

Många äldre lider av ensamhet och social isolering, vilket staden behöver arbeta för att motverka. Att vara ofrivilligt ensam är inte bara besvärligt eller till och med fruktansvärt för den enskilde, det kan också leda till fysiska och psykiska följsjukdomar för den drabbade. Och vice versa, fysiska sjukdomar och psykisk ohälsa kan leda till ofrivillig ensamhet. Då män i mindre utsträckning söker sig till aktivitetscentren behöver staden, för att motverka ensamhet, arbeta för att öka deras deltagande. Alla finner sig dock inte bekväma med att träffas på det sättet. Mer behöver göras med det uppsökande arbetet för att minska den sociala isoleringen bland äldre. Tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar måste säkras.

Det saknas en övergripande styrning och samordning av stadens förebyggande och uppsökande verksamhet. Äldreomsorgen måste ges förutsättningar att tillgodose de äldres sociala behov, oavsett om det är i den enskildes eget hem eller på ett särskilt boende. Därför behöver alla stadsdelsnämnder ha ett systematiskt förebyggande och uppsökande arbete för att säkerställa att rätt målgrupp nås och att verksamheten motsvarar de individuella behoven. Fler arbetsterapeuter, äldreкураторer, fysioterapeuter och dietister ska vara tillgängliga för den enskilde för att stärka det rehabiliterande arbetet.

Den digitala och tekniska kompetensen hos personalen ska säkerställas för att kunna tillgodose den enskildes behov.

För att motverka att den enskilde isoleras och tappar gemenskapen behöver stadens alla verksamheter samarbeta. Kulturförvaltningen kan utöka sin verksamhet till att i högre grad, både fysiskt och digitalt, närvara på exempelvis aktivitetscenter och särskilda boenden. Så även idrottsförvaltningen. För att underlätta för den enskilde att ta del av stadens kultur- och idrottsutbud behöver äldrenämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna samverka för att ta fram ett aktivitetsprogram för äldre med syftet att främja hälsa och öka delaktigheten i samhället.

Vi vet att motion förlänger det friska livet och den äldre klarar sig själv längre in i livet. Behovet av sjukvård minskar när äldre ges möjlighet till motion. Äldrenämnden och idrottsnämnden ska löpande utveckla arbetet för att underlätta

för äldre att motionera. Placeringen av utegym ska särskilt beaktas i detta arbete och så även öppnande av skollokaler för föreningar. Samarbetet med civilsamhället och den idéburna sektorn genom bland annat IOP-avtal ska vidareutvecklas.

Kunskapen kring maten och måltidsupplevelsens betydelse för hälsa och välmående behöver öka och spridas. Undernäring och ofrivillig ensamhet ska motverkas. Måltiden för den äldre ska vara en lustfylld upplevelse. Måltidsombud ska utses inom varje enhet. Dietisterna ska, tillsammans med måltidsombuden, kompetensutveckla omsorgspersonalen i kostfrågor. Denna eskaleringsmetod har en långsiktig effekt i verksamheterna. Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsförvaltningarna samordna arbetet med måltidsombuden genom att bland annat inrätta matråd och utbildningar för omsorgspersonalen. Verksamheten ska bidra till att uppfylla stadens målsättningar för att begränsa klimatpåverkan.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Nu när vi fortfarande står mitt uppe i en kris ska all kraft självklart läggas på att begränsa smittspridningen och skydda stadens äldre och andra riskgrupper. När den akuta krisen har avklingat krävs dock en genomgripande analys av hur staden har hanterat krisen och hur de strukturella förutsättningarna för stadens verksamheter har påverkat möjligheterna att klara de allvarliga påfrestningar som pandemin har medfört. Av det vi hittills har sett behöver analysen inkludera segregationen, bostadspolitik, personalpolitiken och inte minst stadens rådighet över välfärdsverksamheter som finansieras med kommunala resurser.

Av underlaget för budget de kommande åren blir det tydligt att majoriteten inte tar ansvar för den ansträngning som ett år av pandemin varit för staden. Vi ser inte att budgetförutsättningarna möter de utmaningar som ligger framför oss för att komma tillrätta med ökade behov av resurser och personal inom äldreomsorgen som visats under pandemin. Tillräckliga medel för att möta löneökningar och övrig kostnadsutveckling har inte givits – den skattesänkning på 16 öre som majoriteten genomförde 2019 har ansetts vara viktigare än välfärden. Den brist på finansiering av välfärden kommer fortsätta att urholka kvaliteten samtidigt som vi lärt

oss vad en bristande välfärd kan kosta när den verkligen behövs.

Vi menar att det inte är möjligt att göra de satsningar på verksamheterna som skulle krävas för att återställa och omstarta efter pandemin. Stora nedskärningar drabbar inte bara brukare utan givetvis även stadens medarbetare. Vi ställer oss frågande till hur majoriteten ska värna om medarbetarnas delaktighet och hälsa i samband med att många personalgrupper ska minskas.

Vänsterpartiet ser allvarligt på att professionaliseringen av äldreomsorgens utförarverksamheter avstannat de senaste åren och att kontaktpersoner till omsorgstagare inte får någon tid för arbetet med ramtid utlagt på sina scheman. Vi finner det också märkligt att den delen av välfärden som jobbar närmast omsorgstagaren, det vill säga utförarna inte ges möjlighet till reflektionstid och handledning i arbetet. Medan detta är något som ges till beställarenheten. Vi ser även allvarligt på att många medarbetare inom framförallt hemtjänsten nu väljer att gå i pension innan 65, med låga pensioner som följd.

Vi vill framhålla behovet av stadens stöd till arbetssökande. Förvaltningen skriver att en förändrad statlig arbetsmarknadspolitik i och med omstruktureringen av arbetsförmedlingen kan innebära ett större kommunalt ansvar att ordna insatser för vissa arbetssökande, vilket kan komma att leda till ökade kostnader. Vi vill påpeka detta i och med att vi redan nu ser en redan dämpad ekonomisk utveckling till följd av coronapandemin, därför är det särskilt viktigt att staden tar ett övergripande ansvar för arbetsmarknadsfrågorna och att stadsdelarna får tillräckliga resurser för att möta ett ökande antal arbetssökande. Det kommer att behövas kraftfulla åtgärder för att ta oss ur den arbetslöshetskris som vi just nu befinner oss i och som förvärrats av pandemin. Många av de som nu förlorat sitt arbete kommer ha svårt att hitta ett liknande jobb framöver och det behövs ett starkt stöd för att ställa om. Om staden på allvar ska hitta en lösning på problematiken kring kompetensförsörjning så måste vi göra stora förbättringar i personalens arbetsvillkor, för att skapa trygga jobb, där personalen får utföra dem med kvalitet. Det är arbeten man vill söka och bli kvar på!

Inför kommande budgetarbete budget anser vi att det är viktigt att staden även prioriterar utvecklingsbehov inom

äldreomsorgens olika personalgrupper. Som framgår av underlaget finns stora behov av kompetensförsörjning inom i hemtjänst och på särskilda boenden. Vi står inför stora pensionsavgångar samtidigt som gruppen över 80 år ökar. Detta måste mötas av både nyrekryteringar och kompetensutveckling, samtidigt som arbetet med att förstärka det närvarande ledarskapet som bygger på respekt och tilltro till medarbetarnas delaktighet fortgår. En viktig komponent i detta är att fastställa nyckeltal för max antal anställda under varje chef, för att säkerställa ett närvarande ledarskap. Under den tidigare rödgrönrosa majoriteten avsattes 200 mnkr till en kompetensutvecklingsfond, och över tiotusen medarbetare inom framförallt välfärdsverksamheterna fick möjlighet till efterlängtat och angelägen kompetensutveckling.

Vidare har pandemin visat på behov av prioriteringar för särskilt utsatta grupper, äldre med psykisk ohälsa eller ensamhetsproblematik, genom preventiva insatser och stöd av äldreкуратор. Vi ser också behov av förstärkning av medicinsk kompetens och ledning på särskilda boenden men även i egna boenden.

Vi anser det inte finns tillräckligt behovs- och kostnadsunderlag för vilka olika typer av boende som ska prioriteras och som samtidigt överensstämmer med efterfrågan från de äldre – seniorlägenheter med eller i nära anslutning till gemensamhetslokaler för aktiviteter och måltider, attraktiva servicehus eller vård- och omsorgsboende.

Slutligen välkomnar vi utredningen av äldreomsorgslag och är ense med förvaltningen att beroende på uppdragets utgång kan äldreomsorgen komma att stå inför stora förändringar de kommande åren.

§ 10. Fördelning av stimulansmedel för att förbättra förutsättningarna för verksamhetsutveckling inom äldreomsorgen genom digitalisering

Dnr 2021/83

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till fördelning av stimulansmedel för att förbättra förutsättningarna för verksamhetsutveckling inom

äldreomsorgen genom digitalisering motsvarande ca 10,6 mnkr.

2. Äldrenämnden beslutar att delegera till förvaltningschefen att omfördela stimulansmedel som inte rekviderats eller som återlämnats före årets slut.
3. Äldrenämnden beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-03-11.

Regeringen har beslutat att Socialstyrelsen under 2021 får använda 200 mnkr för att förbättra förutsättningarna för verksamhetsutveckling inom äldreomsorgen genom digitalisering. Stockholms stad har för 2021 tilldelats ca 10,6 mnkr i statliga stimulansmedel för digital utveckling inom äldreomsorgen.

I Stockholms stad har äldrenämnden uppdraget att administrera och fördela stimulansmedlen till stadens verksamheter inom äldreomsorgen, oavsett regiform. Totalt har 76 ansökningar inkommit från 62 privata företag, Stockholms Trygghetsjour och 13 stadsdelsförvaltningar motsvarande drygt 38 mnkr. Verksamheterna har delats upp kategorierna hemtjänst, vård- och omsorgsboende och stadsdelsförvaltningarna/Stockholms trygghetsjour. Förvaltningens förslag till fördelning av stimulansmedlen baseras på antalet brukare och antal äldre som omfattas av insatsen. Enligt förvaltningens förslag fördelas ca 10,6 mnkr till 76 verksamheter.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Mirja Räihä m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

För att bättre möta de utmaningar som äldreomsorgen står inför behöver äldreomsorgen utvecklas genom att ta tillvara potentialen i att använda tekniska lösningar så som välfärdsteknik och utrustning för digitala arbetssätt.

Vi välkomnar att Stockholms stad tilldelats stimulansmedel för att verksamhetsutveckla äldreomsorgen, men hade gärna sett att medlen använts till några större satsningar med en tydlig utvärdering för att sedan kunna överföras till alla delar av äldreomsorgen för att verkligen kunna göra skillnad. Stadsdelarnas möjlighet att utveckla befintligt arbete i enlighet med bidragens intentioner blir begränsade när medlen är små. Risker är stora att effekterna som önskas uteblir. Vidare hade vi velat ha en utförligare redovisning av vad de olika utförarna avser att använda medlen till.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet har inga direkta synpunkter på fördelningen av de stimulansmedel som Stockholms stad tilldelats av från Socialstyrelsens avsatta pengar, och uppdelning mellan de olika verksamheterna och förvaltningarna verkar rimlig. Äldreförvaltningen ger exempel på lämpliga områden och aktiviteter där medlen kan användas såsom verksamhetsutveckling genom digitalisering, inspirera användning av tekniska produkter bland äldre, digital träningsutrustning, VR-glasögon med mera.

Det finns viktiga områden inom äldreomsorgen där digitalt stöd skulle underlätta för verksamheterna och tillvaron för de äldre och att initiativet läggs verksamheterna kan stimulera till innovativa projekt.

Det finns dock flera risker med fördelning av pengar att användas inom egna valda projekt:

Projekten väljs inte inom uppsatta prioriteringar för stadens digitaliseringsprogram.

Om inte projekten följs upp och utvärderas centralt kan nyttan för äldreomsorgen gå förlorad.

Harmoniseringar inom olika verksamhetsområden kan riskeras att fördröjas genom mångfald av startade projekt som inte har hög prioritet.

Precis som med arbetet generellt kring välfärdsteknik finns det dock risker om inte tillräckliga riskanalyser görs på förhand

utifrån ett personalperspektiv. Majoriteten arbetar dagligen med någon form av digital teknik, men det är av stor vikt att inkludera personalen i detta arbete. Rätt tekniska och digitala lösningar på rätt plats kan spela en stor i trygghetsskapande insatser och ökad kvalitet för såväl brukare som personalen. Det är även av stor vikt att digitaliseringsarbetet följs av kontinuerlig kompetensutveckling.

Vi anser därför att utdelning av stimulanspengar bör styras av äldreomsorgens verksamhetsplan för digitalisering. Även om som i detta fall återrapportering ska ske till Socialstyrelsen måste också varje projekt utvärderas i form av cost- benefit analys avseende såväl personal som brukare/boende.

§ 11. Anskaffning av trygghetslarm

Dnr ALD 2021/131

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens inriktningsförslag gällande anskaffning av nya trygghetslarm i enlighet med detta tjänsteutlåtande.
2. Äldrenämnden uppdrar åt förvaltningen att återkomma med förslag till genomförandebeslut.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-03-16.

I mitten av februari 2021 informerade Telia om att nedsläckning av 2G nätet kommer att ske i juni 2025. Fram till dess behöver förvaltningen byta ut samtliga 16 000 trygghetslarm. Processen att byta ut larmen kommer att genomföras under en period på cirka fyra år. Eftersom trygghetslarmen är en anläggningstillgång gäller regler för ekonomisk förvaltning. Enligt tillämpningsanvisningar för investeringar ska förvaltningen därför ta fram ett inriktningsbeslut för att utreda och planera frågan fram till ett genomförandebeslut. Förvaltningens målsättning är att ett genomförandebeslut kan fattas på nämnden den 25 maj.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

**§ 12. Anmälan av kontorsytttrande som svar på remiss av
Betänkande informationsöverföring inom vård och
omsorg (SOU 2021:4)**

Dnr ALD 2021/92

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner anmälan av förvaltningens kontorsutlåtande som svar på remissen Betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4) och lägger ärendet till handlingarna.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-03-05.

Den 27 juni 2019 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag som rör personuppgiftshantering inom och mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård (dir. 2019:37). Utredningen föreslår en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Äldreförvaltningen välkomnar förslagen i utredningen, särskilt avseende bestämmelsen som bryter sekretessen mellan nämnder i samma kommun som fullgör uppgifter inom socialtjänsten. Behovet av förändrat lagstöd är stort för att utforma de viktiga förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information inom hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Äldreförvaltningen anser att informationsöverföringen skapar en ökad patientsäkerhet samt förenklar samverkan mellan olika aktörer omkring den enskilde. I coronakommissionens delbetänkande Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80) omnämns avsaknaden av en patientcentrerad sammanhållen journalföring som ett allvarligt patientsäkerhetsproblem, vilket bekräftar behovet av utredningens syfte att vidta åtgärder för att kunna upprätthålla en sammanhållen journalföring.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

§ 13. Anmälan av ekonomisk månadsrapport för mars 2021

Dnr ALD 2021/17

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-04-15.

Enligt stadsledningskontorets anvisningar för nämndernas arbete med uppföljning av budget ska varje nämnd ta fram en månatlig ekonomirapport med årsprognos och redovisa till stadsledningskontoret och respektive nämnd.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.

§ 14. Anmälan av protokoll från kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) från sammanträde den 13 april 2021**Äldrenämndens beslut**

Ärendet läggs till handlingarna.

Ärendet

Protokoll från kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) sammanträde från den 13 april 2021 anmäldes.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.

§15. Anmälan av beslut fattade enligt delegation mars 2021

Dnr ALD 2021/17

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna

Ärendet

Lista över beslut fattade enligt delegation från mars 2021 anmälades.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.

§ 16. Postlista mars 2021**Äldrenämndens beslut**

Ärendet läggs till handlingarna.

Ärendet

Postlista för mars 2021 anmälades.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.

§ 17. Övriga frågor

Inga övriga frågor anmälades.

Sammanträdet avslutades.

Vid protokollet

Gina Löf, nämndsekreterare